

Suvremene migracije Grada Vinkovaca

Videković, Klara

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:266790>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Klara Videković

Suvremene migracije Grada Vinkovaca

Prvostupnički rad

Mentor: doc.dr.sc. Ivan Zupanc

Ocjena: _____

Potpis: _____

Zagreb, 2020.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Prvostupnički rad

Suvremene migracije Grada Vinkovaca

Klara Videković

Izvadak: Hrvatska je država koje se godinama bori s odlaskom brojnog stanovništva u druge države Europske unije, a ista situacija u još većim razmjerima se događa na prostoru Vinkovaca. To je grad koji je zadnjih 30 godina pogođen emigracijom i svim negativnim demografskim pokazateljima, kao što su stopa nataliteta, fertiliteta, prirodne promjene, starenjem stanovništva, odlaskom mladog visokoobrazovanog i reproduktivnog stanovništva te s time usporava svoj razvoj i gubi na važnosti koju je kroz povijest imao. Istu sudbinu dijeli kao i ostatak Istočne Hrvatske, koja je trenutno među nerazvijenijim regijama.

23 stranica, 8 grafičkih priloga, 3 tablica, 16 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: Vinkovci, depopulacija, emigracije, Istočna Hrvatska

Voditelj: doc. dr. sc. Ivan Zupanc

Tema prihvaćena: 16. 1. 2020.

Datum obrane: 24. 9. 2020.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Undergraduate Thesis

Contemporary migration of the City of Vinkovci

Klara Videković

Abstract: Croatia is a country that has been struggling for years with the departure of a large number of people to other countries of the European Union, and the same situation is happening on an even larger scale in the area of Vinkovci. It is a city that has been affected by emigration and all negative demographic indicators for the last 30 years, such as birth rates, fertility, natural population changes, population aging, the departure of young highly educated and reproductive population, thus slowing down its development and losing its importance that had throughout history. It shares the same fate as the rest of Eastern Croatia, which is currently among the less developed regions.

23 pages, 8 figures, 3 tables, 16 references; original in Croatian

Keywords: Vinkovci, depopulation, emigration, Eastern Croatia

Supervisor: Ivan Zupanc, PhD, Assistant Professor

Undergraduate Thesis title accepted: 16/01/2020

Undergraduate Thesis defense: 24/09/2020

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia

Sadržaj

1. UVOD	1
2. OSNOVNA OBIJEŽJA GRADA VINKOVACA	2
2.1. Geografski položaj	2
2.2. Gravitacijsko područje Vinkovaca	4
2.3. Povijesna naseljenost Vinkovaca.....	5
3. DEMOGRAFSKI PROBLEMI HRVATSKE	8
4. SUVREMENE MIGRACIJE VINKOVACA.....	8
4.2. Zaposlenost i plaća	11
4.3. Odseljeno i doseljeno stanovništvo	13
5. ZAKLJUČAK	16

1. UVOD

Migracije stanovništva postaju značajni aspekt svakodnevnog života ljudi i mjesta (Boyle i dr., 1998). Dio su čovječanstva od najranijih vremena i održavaju se do danas, ali im je uzrok drugačiji, ovisno o vremenu i mjestu iz kojih se događaju. Prisutne su u svim dijelovima svijeta, od najrazvijenijih do najsiromašnijih, stoga je to vrlo složen proces kojeg treba sagledati s različitih položaja u društvu. Kako se ovaj rad odnosi na suvremene migracije Grada Vinkovaca, valjalo bi odrediti na koji vremenski period se odnosi te ukratko opisati grad u prostoru.

Vinkovci su grad u najistočnijoj regiji Hrvatske, Slavonija, dio Vukovarsko-srijemske županije, čiji je prostor više od 8 000 godina kontinuirano naseljen te se smatra „najstarijim gradom u Europi“ (Turistička zajednica Grada Vinkovaca, 2020).

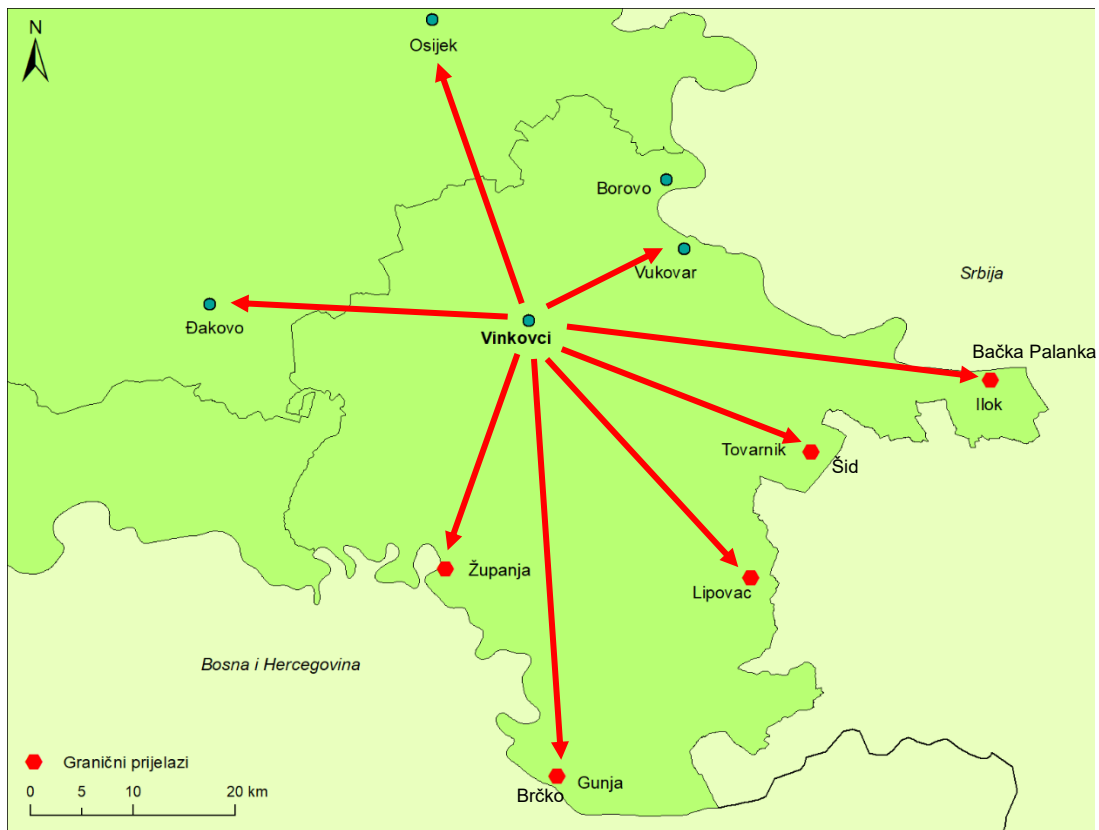
Grad se nalazi na krajnjem istoku Hrvatske, na rijeci Bosut, uz čiju se nizinu proteže te ga prate autoput i željeznička pruga koja spaja Zapadnu i Istočnu Europu te Srednju Europu s Jadranom. Zbog kvalitetnih prirodnih resursa i razvijene infrastrukture ima bitno gospodarsko i strateško značenje za ovo područje. Demografski gledajući, Vinkovci su najveći grad županije, prema popisu iz 2011. godine imaju 35 000 stanovnika i uz Vukovar čini okosnicu razvoja Vukovarsko-srijemske županije. Međutim, kroz rad će se pokazati kako u manje od 10 godina, odnosno između 2 popisa stanovništva, ovaj dio Hrvatske pa i Vinkovci doživljavaju velike promjene u demografskom i gospodarskom razvoju, koje postaju sve negativnije i problematičnije za ovaj prostor. Grad je neslužbeno do 2018. godine izgubio 26 %, tj. preko 9 000 stanovnika, te danas broji oko 26 000 ljudi (Večernji list, 2018). Zašto je to tako, prikazat će se u ovom radu uz određene demografske pokazatelje. U svakom slučaju, za zaključiti je kako je ovaj prostor pogođen iseljeničkim valom kojem se još uvijek ne vidi kraj.

Određen je period koji bi mogao prikazati suvremene migracije, zbog sličnosti razloga odlaska i dolaska ljudi, a to je zadnjih 30-ak godina, odnosno od Domovinskog rata. U tom vremenskom razdoblju migracije ljudi su potaknute iz ekonomskih i političkih razloga, a aktualna je među mladim, reproduktivnim i radno aktivnim stanovništvom.

2. OSNOVNA OBIJEŽJA GRADA VINKOVACA

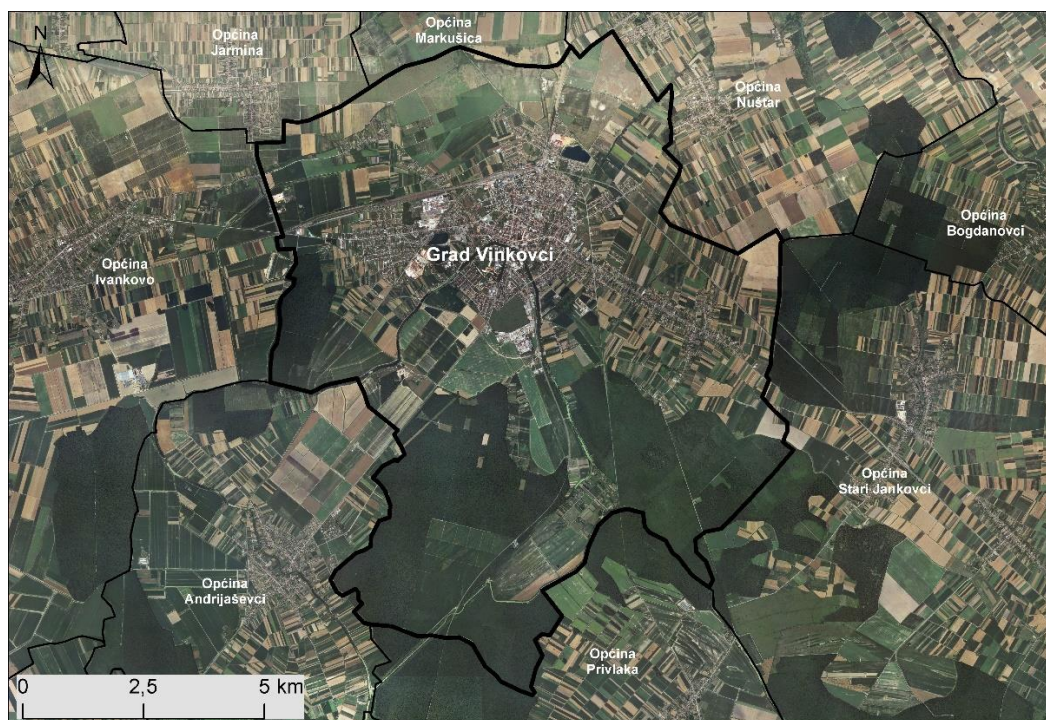
2.1. Geografski položaj

Grad Vinkovci su površine 94 km², što čini 3,8 % površine Vukovarsko-srijemske županije. Nalazi se u istočnom dijelu panonsko-podunavske Hrvatske, kojom teče rijeka Bosut te na najsjevernijem meandru rijeke Vinkovci su pronašli svoj smještaj. Stara gradska jezgra i veći dio grada nalazi se uz lijevu stranu obale, na povišenijem i djelomice prapornom terenu, 85-90 metara nadmorske visine (Ćirić, 2004). Na sjeverozapadnom i sjevernom rubu Grada završava Đakovački ravnjak, dok sjeveroistočni rub dodiruje Vukovarski ravnjak. „Prostor dodira navedenih prapornih ravnjaka, gdje su nadmorske visine najmanje od 90-100 metara, najpogodnija je i najkraća prirodna veza između Bosutske i Vučanske nizina, odnosno savsko s dravskim i dunavskim prometnim pravcem na cjelokupnom prostoru Slavonije i zapadnog Srijema“ (Ćirić, 2004, 11). Tim prometnim pravcem prolaze vrlo važne željezničke i cestovne prometnice te plovni vodotoci, što Vinkovcima daju, uz dobre topografske značajke užeg gradskog i okolnog prostora, povoljni geografski položaj. Nedaleko od Vinkovaca, na udaljenosti od 30 do 50 kilometara nalazi se nekoliko važnih državno međunarodnih graničnih prijelaza, kao što su Županja – Orašje te Gunja – Brčko na bosanskoj granici te Lipovac (Bajakovo), Tovarnik – Šid i Ilok – Bačka Palanka na srpskoj granici. Uz granične prijelaze, bitna je i blizina najvećeg makroregionalnog središta Istočne Hrvatske, grada Osijeka, sjedišta Vukovarsko-srijemske županije, Vukovara, 35 kilometara zapadnog Đakova i na jugu već spomenutog graničnog prijelaza i izlaza na autocestu, Županja. Zbog toga, gravitacijski prostor Vinkovaca obuhvaća površinu s otprilike 1 100 km², u kojem se nalazi 40 manjih ruralnih naselja od kojih su razvijenija i urbaniziranija uz sam grad.

Sl.1. Gravitacijsko područje Grada Vinkovaca

Izvor: Autor prema Ćirić, 2004, 18

Sl.2. Prostorni obuhvat Grada Vinkovaca

2.2. Gravitacijsko područje Vinkovaca

Kao što je već ranije objašnjeno, Vinkovci sa svojim povoljnim geografskim položajem i ostalim društveno-socijalnim čimbenicima, svoj razvoj temelji na prirodnim, demografskim i ekonomskim obilježjima njegovog gravitacijskog područja koje zajedno s gradom čini funkcionalnu cjelinu. Prirodni izvori nisu obilati, ali se iskorištavaju u velikoj mjeri već stoljećima, kao npr. veliki kompleksi poljoprivrednih površina s vrlo plodnim tlom, velike površine hrastovih šuma nadomak grada, velike zalihe gline koja se više od jednog stoljeća koristi u proizvodnji opeke i crijepa te u novije vrijeme iskorištavanje naftnih polja u blizini grada.

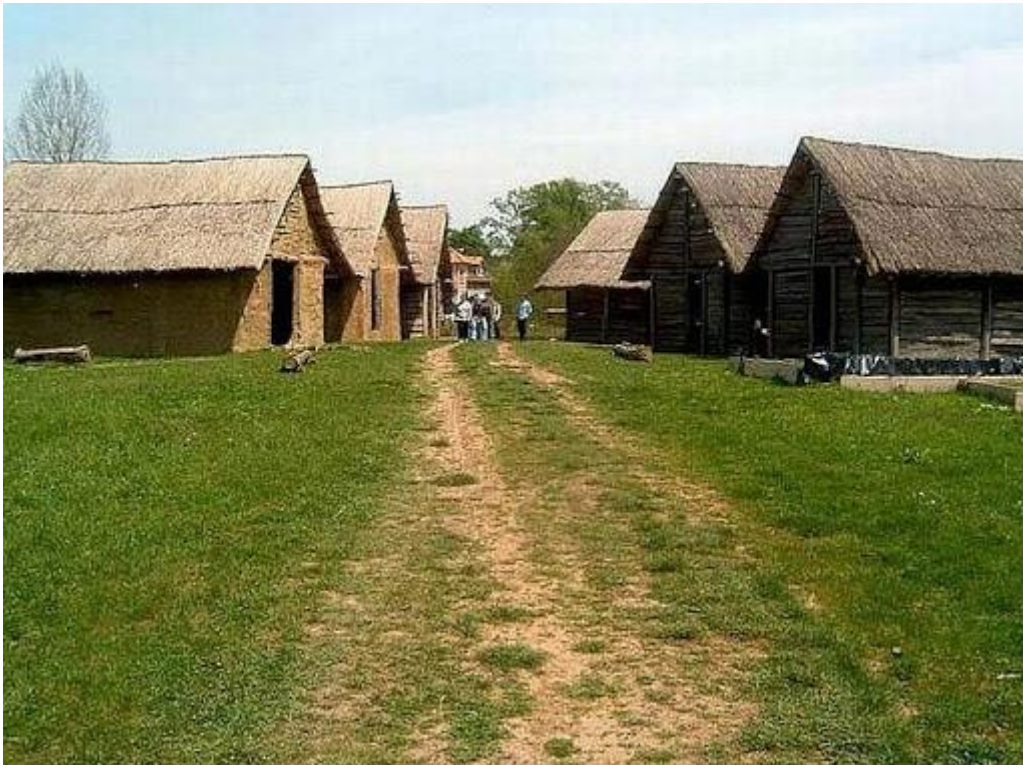

Sl.3. Polje ciglanske gline na zemljištu između Vinkovaca i Nuštra

Izvor: Glas Slavonije, 2020

2.3. Povijesna naseljenost Vinkovaca

Vinkovci su poznati po dugoj povijesti naseljenosti, koja seže još u neolitik (mlađe kameno doba) pa se grad može nazvati “arheološkom riznicom”. Kultura koja je ostavila vidljive tragove postojanja bila je sopotska kultura, koja je dobila naziv po gradini na jugozapadnom dijelu grada.

Sl.4. Sopotsko naselje

Izvor: Turistička zajednica Vukovarsko-srijemske županije, 2020,

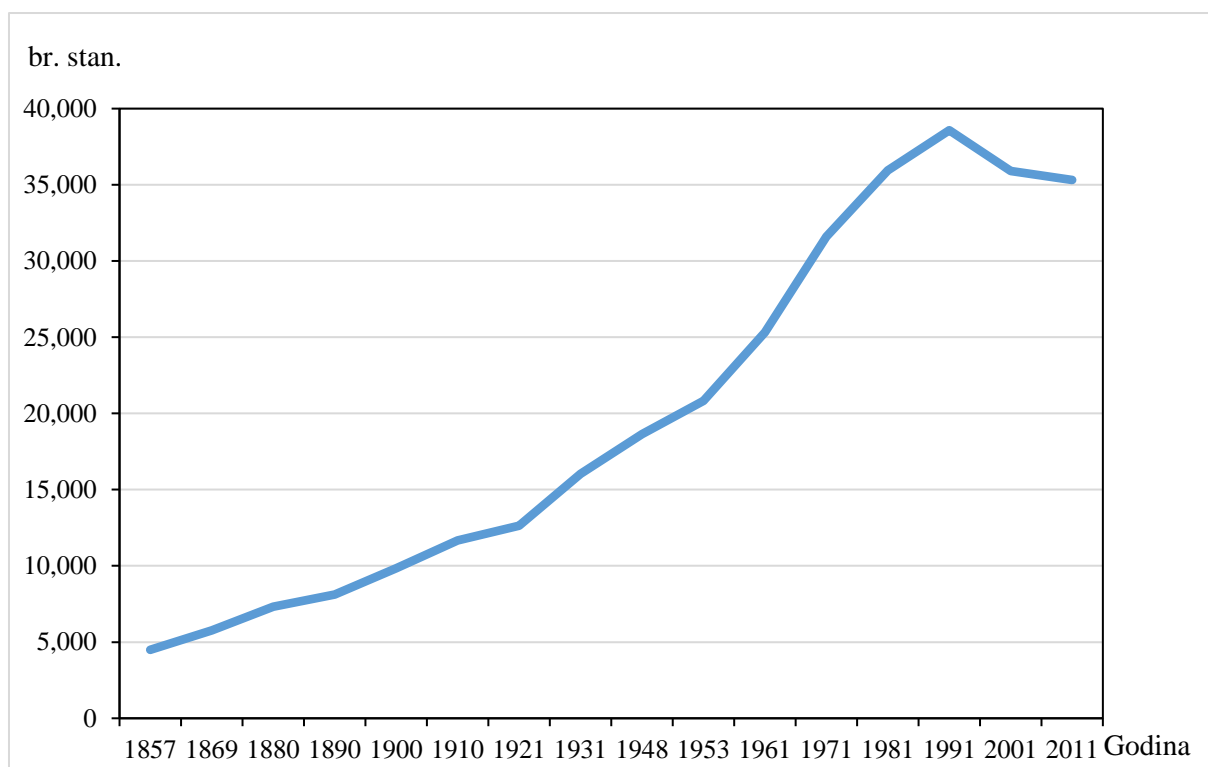
Nakon sopotske kulture, brojne kulture su naseljavale ovaj prostor, kao što su bedenska, vučedolska, Kelti, Iliri, Rimljani, po kojima su Vinkovci dobili ime Cibalae, a brojnim iskopovanjima pokazano je kako su imale vodovod, kanalizaciju, terme, hramove, trgovine, obrtničke radionice i stambene četvrti, što samo pokazuje da su i u to doba Vinkovci bili razvijeno naselje, koje je dodatno omogućilo zadržavanje stanovništva na tom prostoru (Ćirić, 2004). Kasnije, nastavljaju se Avari i Slaveni koji su pokorili rimsko stanovništvo, Mađari su neko vrijeme obitavali na području grada, a potom dolaze Turci koji su unijeli razne promjene. Nakon toga, u 17. stoljeću dolazi habsburška vlast te su Vinkovci ušli u sustav Vojne krajine u kojoj su ostali gotovo 180 godina.

Tab.1. Broj stanovnika Vinkovaca
navedenih godina

Godina	Broj stanovnika
1730.	600
1785.	1 318
1798.	2 089
1808.	2 491
1830.	3 000
1869.	4 802

Izvor: Ćirić, 2004

Početak 19. stoljeća porast broja stanovnika bio je veći i brži, a ujedno i teritorijalni razvitak Vinkovaca. Na kraju stoljeća imali su preko 7 000 stanovnika, a jedan od razloga je bio i razvitak cestovnog i željezničkog prometa. Početkom 20. stoljeća, željeznička pruga spajala je Vinkovce sa Županjom, a par godina kasnije i sa Osijekom, što je dovelo do prostornog širenja grada i pojačanog useljavanja stanovništva iz okolnih sela i drugih krajeva. Na prijelazu iz 19. u 20. stoljeću u Vinkovcima je živjelo oko 8 000 stanovnika, a uoči Prvog svjetskog rata, broj se povećao na 12 000 stanovnika. Zbog ratnih stradanja i migracijskih procesa došlo je do blagog pada stanovništva koji je 1921. godine iznosio 11 421 stanovnika, a deset godina kasnije procjenjuje se da je u Vinkovcima živjelo 14 700 stanovnika, a pred početak Drugog svjetskog rata između 18 000 i 19 000 stanovnika. U narednom periodu, došlo je do industrijskog razvoja Vinkovaca, postali su željezničko čvorište, a razvitak industrije i ostalih sekundarnih i tercijarnih djelatnosti odrazio se na promjenu profesionalne i socio-ekonomske strukture stanovništva, promjenu njegove ekonomske snage i izvora egzistencije te razvitka srednjeg, višeg i visokog obrazovanja. U razdoblju nakon Drugog svjetskog rata broj stanovnika je rastao, gdje su 1961. godine imali preko 23 000 stanovnika, a idućim popisom 6 000 više. Do 2001. godine bio je stalni rast stanovništva, s čim je utvrđeno da su Vinkovci zajedno s Mirkovcima, koji su danas dio Grada, imali oko 36 000 stanovnika.

Sl.5. Kretanje broja stanovnika Grada Vinkovaca u razdoblju 1857-2011 godine

Izvor: DZS, Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857-2001; Popis stanovništva 2011.

Od prvog službenog popisa stanovništva, 1857. godine, Vinkovci su imali većim dijelom pozitivni trend rasta stanovništva, sve do 1991. godine, gdje je zbog Domovinskog rata došlo do naglog pada stanovništva i sve do danas ima silaznu putanju. Razlozi ovakvog trenda su demografske, socijalne i gospodarske prilike, koje su zahvatile ne samo Vinkovce, već i cijelu Istočnu Hrvatsku.

3. DEMOGRAFSKI PROBLEMI HRVATSKE

Kako bi se prikazalo negativno populacijsko kretanje stanja Vinkovaca, trebalo bi ukratko objasniti demografsko stanje Hrvatske u proteklih pola stoljeća, gdje nakon 1954. godine Hrvatska bilježi smanjivanje nataliteta uz manje oscilacije koje ovise o raznim činiteljima, poglavito emigracijama (Wertheimer-Baletić, 2004). Od 1990-ih u Hrvatskoj su prisutna tri depopulacijska procesa, generacijska depopulacija ženskog stanovništva, generacijska depopulacija ukupnog (muškog i ženskog) stanovništva te prirodna depopulacija kojoj je pridonijelo ratno stanje u tim godinama. Zajedno s utjecajem negativnog migracijskog salda i ratne agresije uvjetovali su pojavu ukupne depopulacije stanovništva u razdoblju od 1991. do 2001. Ovakvo stanje se nastavilo i do danas, gdje Hrvatska ima sličnu demografsku sliku kao i većina država Europske unije, bar što se tiče stope nataliteta, fertiliteta i mortaliteta, ali te države su gospodarski razvijenije i samostalnije od Hrvatske te zbog toga privlače stanovništvo iz drugih zemalja, a Hrvatska je jedna od tih, iz koje ljudi odlaze u potrazi za poslom i boljim životom. Taj emigracijski proces je glavni razlog ovakve loše demografske slike, no dubina svega je političko i gospodarsko stanje Hrvatske.

4. SUVREMENE MIGRACIJE VINKOVACA

Vinkovci su grad koji zadnjih 30-ak godina ima konstantni pad stanovništva te je tako danas u iznimno zabrinjavajućem stanju ako se uzme u obzir kako je najveći grad županije i uz Vukovar glavno gospodarsko, demografsko, obrazovno, zdravstveno, uslužno središte. Kako su dio Istočne Hrvatske, sličnu problematiku dijeli s ostalim gradovima, općinama i selima. „Riječ je o prostoru koji je u manje od pola stoljeća od *obećane* zemlje s brojnom imigracijom (dviije agrarne kolonizacije i imigracije radne snage, uglavnom iz Bosne i Hercegovine) i mladim, vitalnim stanovništvom postalo jakim žarištem depopulacije, iseljavanja i ostarjelosti populacije“ (Živić, 2018, 660). Na dugoročne demografske, socijalne, političke i gospodarske čimbenike na demografsku sliku Istočne Hrvatske, a ujedno i Vinkovaca, treba ubrojiti: dva svjetska rata i Domovinski rat, česte i brojne europske i prekomorske iseljeničke struje, prirodna depopulacija ili *bijela kuga*, procesi modernizacije koji uz brojne pozitivne, imali su i negativne učinke (jaki ruralni egzodus, osiromašivanje stanovništva, besperspektivnost poljoprivrede...), zaostajanje u regionalnom razvoju zbog posljedica rata i složenih posljedica tranzicijske

deindustrijalizacije, promjene u hijerarhiji i strukturi društvenih vrijednosti, pozitivne promjene socio-demografskom položaju žena, izostanak pravovremenih i učinkovitih reakcija nacionalnih i lokalnih vlasti. Svi navedeni depopulacijski procesi koji su aktualni zadnjih 30 godina započeli su prije Domovinskog rata, a danas su vidljive posljedice, kojima se nije adekvatno pristupilo kako bi ih se riješilo, stoga taj problem i dalje postoji te sve više pojačava mehaničko kretanje stanovništva, što znači da veliku ulogu igra emigracijska depopulacija. Uslijed nepovoljne gospodarske situacije i socijalne krize, loše poduzetničke klime te nemogućnost pronalazjenja posla u profesiji, smanjuje se potražnja za radnim mjestima te uz porast nezaposlenosti snažno utječe na jačanje emigracijskih struja. Živić spominje dvije vitalno-analiitičke metode procjenjivanja grube migracijske bilance za razdoblje od 2001-2011 za područje Istočne Hrvatske, koje se može implementirati na prostor Grada Vinkovaca (2018).

Prva metoda je migracijska bilanca prema načelu ukupnog službenog broja stanovnika, gdje je prema navedenom načelu, Istočna Hrvatska ostvarivala negativnu grubu migracijsku bilancu od -62 856 stanovnika, iz čega proizlazi kako je u ukupnoj depopulaciji prirodni pad činio 26,3 %, a emigracija 73,7 % ukupnog kretanja stanovništva. To ukazuje na emigracijski tip, odnosno najnepovoljniji tip općeg kretanja stanovništva, trend izumiranja, stoga opće kretanje stanovništva ima izrazita egzodusna obilježja, što znači da je mehaničko kretanje dominantan čimbenik ukupne depopulacije.

Druga metoda je migracijska bilanca prema načelu prisutnosti stanovništva u zemlji, koja naime pokazuje povoljnija obilježja. Ovom metodom gruba migracijska bilanca iznosila je -5 098 osoba, što je manje od 10 % negativne migracijske bilance prve metode. Međutim, isti tip, trend izumiranja obilježava istraživani prostor, pogotovo Vukovarsko-srijemsku županiju, gdje gruba negativna migracijska bilanca čini 51,4 % ukupne depopulacije županije.

Tab.2. Prirodno kretanje stanovništva pet gradova Vukovarsko-srijemske županije 2018. godine

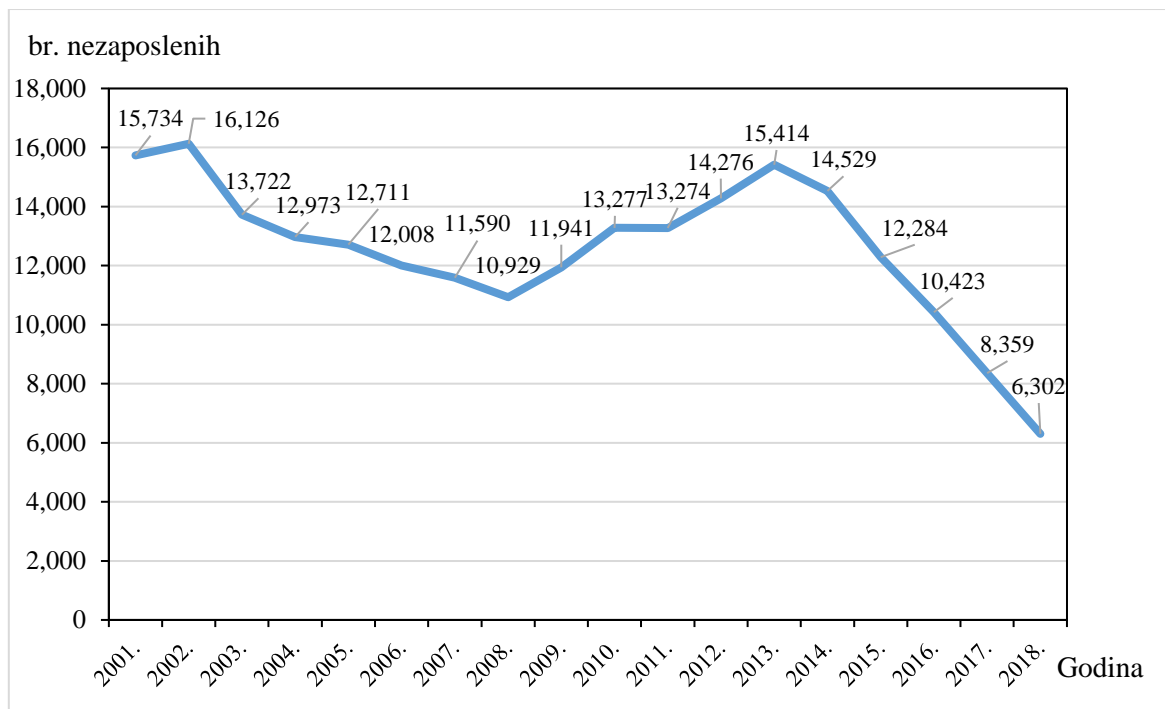
Grad	Rođeni	Umrli	Prirodna promjena	Vitalni indeks (živorođeni na 100 umrlih)
Ilok	42	105	-63	40,0
Otok	42	83	-41	50,6
Vinkovci	310	349	-39	88,8
Vukovar	201	397	-196	50,6
Županja	55	126	-71	43,7
VSŽ	1 279	2 283	-1 004	56,0

Izvor: DZS, Prirodno kretanje stanovništva u 2018., 2019

Prirodno kretanje stanovništva Vinkovaca je vrlo negativno i nepovoljno, ali kroz tablicu se uočava kako je to problem cijele Vukovarsko-srijemske županije. Iz godine u godinu broj rođenih, odnosno natalitet se smanjuje, a mortalitet raste, bilo to zbog stare strukture stanovništva, tj. velikog broja starog stanovništva (65 + godina), stradavanja u prometnim nesrećama, u razdoblju Domovinskog rata, brojnog stanovništva ubijenog ili poginulog te ostalih raznih socijalnih problema. Problem vrlo niskog nataliteta je veliki broj razvedenih brakova, kasno stupanje u brak, niska stopa fertiliteta, manja želja za sklapanje obitelji kod mladih ljudi, odlazak mladog i reproduktivnog stanovništva van grada i države. Stoga, u idućem paragrafu pokazat će se i objasniti razlog takvog smanjena broja stanovnika kroz glavni problem istraživanog područja, a to su migracije, koje su prisutne oduvijek, ali negativne posljedice na Vinkovce ostavljaju zadnjih 30-ak godina.

Kako bi se bolje razumjela trenutačna situacija u Vinkovcima, treba proučiti stanje zaposlenosti i prosječne neto plaće, obrazovnu strukturu nezaposlenih te na kraju prikazati broj doseljenih i odseljenih iz Vinkovaca.

4.2. Zaposlenost i plaća

Sl.6. Broj nezaposlenih u Vinkovcima za razdoblje 2011. do 2018.

Izvor: HZZ Područni ured Vinkovci, 2018

Na priloženom dijagramu prikazan je broj nezaposlenih, čiji se trend iz godine u godinu mijenja, odnosno povećava ili smanjuje. Najviše nezaposlenih bilo je 2002. godine, jer se još do tog perioda Hrvatska prilagođavala prelasku na tržišno gospodarstvo, a zbog loše provedene privatizacije veliki broj radnika je ostao bez posla (Rančić i Durbić, 2016). Uz to, od Domovinskog rata brojna industrijska postrojenja su bila uništena te su mnogi ljudi ostali bez posla, a zbog zatvorenih granica nisu mogli napustiti Hrvatsku kao što će u idućih 10 godina postati normalna pojava. U narednom periodu došlo je do smanjenja broja nezaposlenih, zbog tada povećanog BDP-a, država je počela subvencionirati građane na otvaranje sitnih obrta, pogotovo građevinskih tvrtki, no tome je moglo pridonijeti i smanjenje broja stanovnika, odnosno odlazak radno aktivnog stanovništva pa se stoga brojke smanjuju. Presudna godina bila je 2008., pojavom svjetske krize broj nezaposlenih kontinuirano raste sve do ulaska Hrvatske u Europsku uniju, koja je omogućila veći priljev novaca pa automatski i otvaranje više radnih mjesta, ali što je bitnije, otvorile su se granice te omogućile ljudima nesmetani odlazak iz Vinkovaca u ostale dijelove Hrvatske, a ponajviše u inozemstvo. Prilično je jasno kako od ulaska u Europsku uniju pa sve do 2018. godine nije došlo do pravog gospodarskog opravka Hrvatske, a zna se kako Istočna Hrvatska, pogotovo gradovi kao što su Vinkovci,

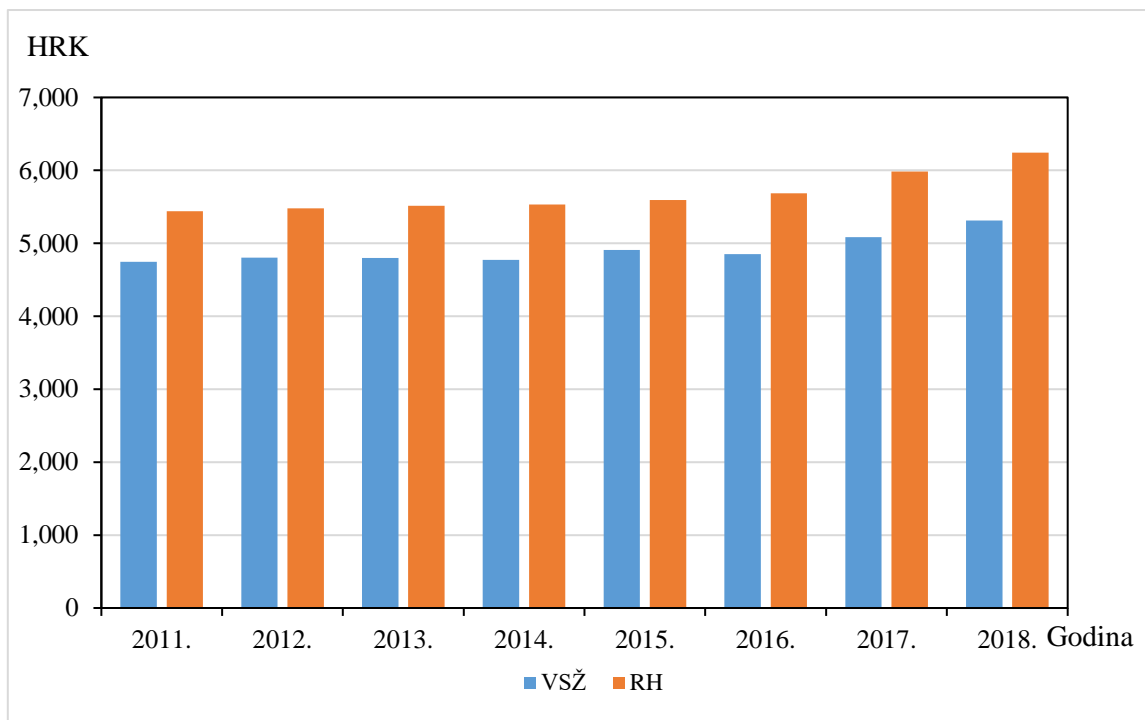
drastično gube stanovništvo, stoga se može zaključiti kako je ovo smanjenje nezaposlenosti samo „zamaskirani“ prikaz demografskog stanja ovog grada.

Tab.3. Broj i udio nezaposlenih prema stupnju obrazovanja

Obrazovna struktura	Br. Nezaposlenih	Udio (%)
Bez škole i ne završena OŠ	174	2,80
Osnovna škola	1 562	24,80
Srednja škola do 3 god.	2 002	34,90
Srednja škola do 4 god.	1 638	26,00
Gimnazija	146	2,30
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	286	4,50
Fakulteti, akad.,magist.,doktorat	294	4,70
Prosječan broj nezaposlenih	6 302	100,00

Izvor: HZZ Područni ured Vinkovci, 2018

Što se tiče stupnja obrazovanja, najveći udio nezaposlenih je sa završenom osnovnom i srednjom školom, dok je logično, manje nezaposlenih sa višim obrazovanjem, odnosno akademski građani te oni sa završenom gimnazijom. Međutim, broj visokoobrazovanog stanovništva je puno manji u odnosu na osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovano stanovništvo, stoga je i taj broj veći.

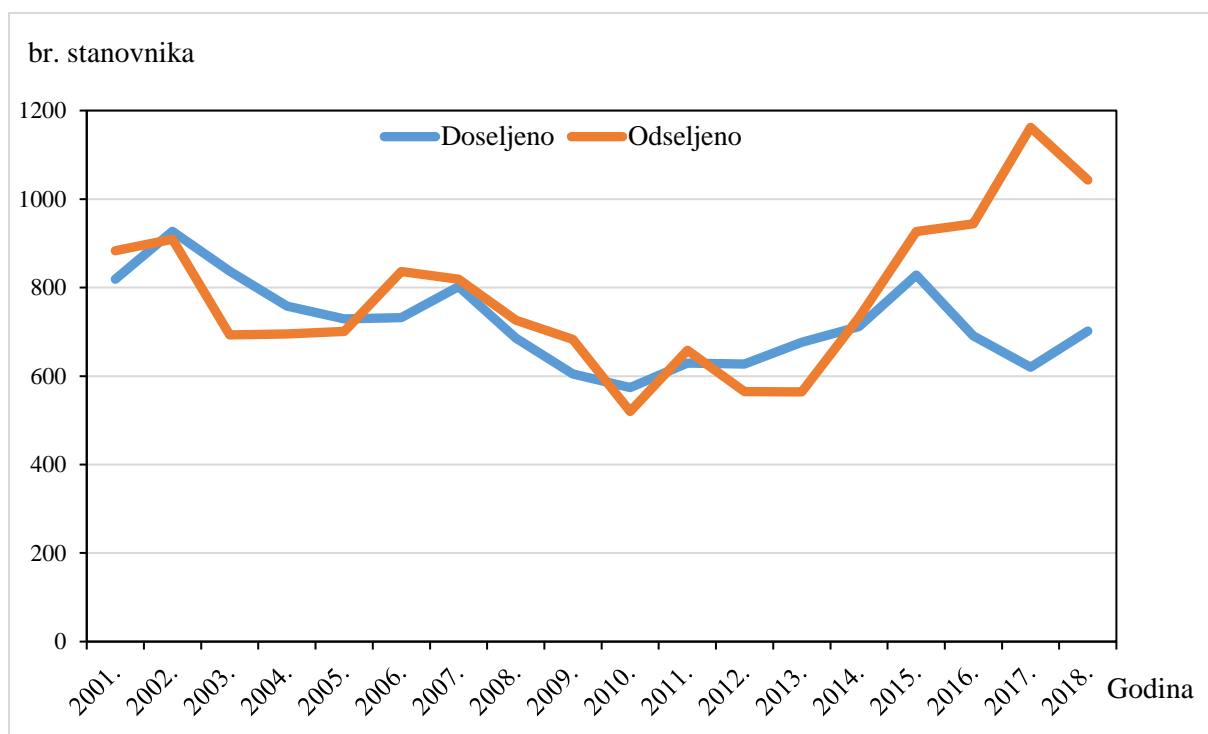
Sl.7. Prosječna neto plaća VSŽ i RH u razdoblju od 2011-2018

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, 2019

Sl. 7 prikazuje prosječnu neto plaću Vukovarsko-srijemske županije i Hrvatske do 2018. godine. Iz priloženog se vidi kako je VSŽ ispod prosjeka države po pitanju plaća, gdje je 2018. godine iznosila 5 314 kuna, dok je prosjek države bio 6 242 kune. Razlog toga su sektori djelatnosti kojima se bavi stanovništvo. Najviše zaposlenih je u ne unosnim djelatnostima, kao što su rad u poljoprivredi, na gradilištima, trgovinama, rad na željeznici, sitan obrt te zato su plaće u odnosu na neke dijelove Hrvatske, u kojima je npr. dominantna djelatnost turizam (Dalmacija, Istra) i industrija (sjever Hrvatske), puno niže i nedovoljne za dostojan život. Zbog toga mnogi se odlučuju napustiti Vinkovce, jer odlaskom u neke od država Europe, za isti posao i količinu rada zarade puno više i uvjeti za rad su prihvatljiviji.

4.3. Odseljeno i doseljeno stanovništvo

Za kraj cijeli rad će se sumirati dijagramom koji prikazuje broj odseljenih i doseljenih u Vinkovce od 2001. do 2018. godine.

Sl.8. Broj odseljenog i doseljenog stanovništva Vinkovaca u razdoblju od 2001-2018

Izvor: DZS, Doseljeno i odseljeno stanovništvo prema gradovima/općinama, 2020

Od 2001. godine podjednak je broj doseljenog i odseljenog stanovništva, a razlog toga je migracije iz sela u grad, gdje se nakon desetogodišnje obnove od rata pojavila mogućnost bržeg i boljeg zaposlenja unutar grada, jer su već spomenute državne subvencije omogućile otvaranje novih poslova i radnih mjesta, a s druge strane, odseljenih se smanjuje u nekoliko navrata prvenstveno zbog toga što su granice bile zatvorene, a ljudi su većinom emigrirali unutar Hrvatske. Najbitnija godina, koja je bila prijelomna za trenutačnu situaciju, bila je 2013., kada je Hrvatska postala članica Europske unije, a samim tim otvorila granice prema Srednjoj i Zapadnoj Europi. Od tada je trend iseljavanja dinamičan i stalno raste, a useljavanja variraju iz godine u godinu. Vinkovce karakterizira negativna migracijska bilanca za vanjske migracije, gdje je prema DZS, 2015. godine iznosila -99 stanovnika, tako što se u Vinkovce doselilo 828, a iselilo 927 stanovnika. Unutrašnja migracijska bilanca je pozitivna, jer prema podacima DZS-a iz drugih područja Hrvatske se uselilo 678, a u druge prostore države odselilo 554 stanovnika (Novosti.hr, 2018). Ako se ovom mehaničkom kretanju stanovništva pridoda i negativni prirodni prirast, može se reći kako Vinkovci godišnje izgube 180 stanovnika. Najviše zabrinjavajuća stvar je ta da odlazi mlado, radno aktivno i reproduktivno stanovništvo, do 40 godina, što vrlo bitno utječe na reprodukcijski potencijal i kvalitetu radne snage. Svoju priliku vide u državama kao što su Njemačka, Austrija, a u zadnjih par godina Irska postaje glavna

postaja brojnih mladih ljudi pa čak i visokoobrazovanih, jer ih gospodarska, poduzetnička i politička klima grada odbija. Prema zadnjem popisu iz 2011. godine, Vinkovci su imali 35 312 stanovnika, no činjenica je kako je danas, 2020. godine prema brojnim izvorima i razgovora s lokalnim ljudima ta brojka nešto niža od 30 000, a očekuje se i daljnje snižavanje.

5. ZAKLJUČAK

Ovaj rad prikazuje suvremene migracije Grada Vinkovaca. Vinkovci su smješteni na krajnjem istoku Republike Hrvatske, kraju pretežito vezanom uz poljoprivredu i prerađivačku industriju. Gravitacijsko područje Vinkovaca se u najvećoj mjeri odnosi na manja okolna naselja unutar županije, kao što su Ivankovo, Jarmina, Cerić, Nuštar, Andrijaševci između kojih se najviše odvijaju dnevne migracije uzrokovane zaposlenjem u gradu. Što se tiče gravitiranja prema graničnim dijelovima Hrvatske, Vinkovci imaju tranzitnu ulogu zbog svog geografskog smještaja. Od mlađeg kamenog doba pa do danas, Vinkovci imaju kontinuitet življenja preko 8 000 godina, što je dokaz brojnih arheoloških nalazišta kao već spomenuti lokalitet Sopot. Gledajući razdoblje suvremene Republike Hrvatske, od 1991. do danas, broj stanovnika je u konstantnom padu. Devedesetih godina se taj pad stanovništva odnosio na ratna stradanja i devastaciju Vinkovaca i okolice, dok u suvremenijem razdoblju (2000-ih godina) se taj pad broja stanovnika je ekonomskih, gospodarskih i političkih prilika. Kako svijet tako i Vinkovci doživljavaju gospodarsku krizu 2008. godine koja rezultira porastom nezaposlenosti, a 2013., ulaskom u Europsku uniju, dolazi do još većeg iseljavanja iz Hrvatske. Taj negativan trend se osjeti i danas zbog loše politike, korupcije u društvu, deindustrijalizacije, degradacije poljoprivrede i općeg društvenog nezadovoljstva. Prema podacima DZS-a u razdoblju od 2001. do 2018. godine u Vinkovce se uselilo 12 954, a iselilo 14 061 osoba, a time se dobije negativni migracijski saldo od 1 107 stanovnika, odnosno toliko je više iseljenih, nego useljenih. S obzirom na ove negativne trendove, postavlja se pitanje koliko dugo i uolikoj mjeri će ovaj prostor biti degradiran, hoće li doći do izumiranja stanovništva pošto mlado aktivno stanovništvo iseljava, a staro stanovništvo ostaje.

LITERATURA

Boyle, P., Halfacree, K., Robinson, V., 1998: *Exploring Contemporary Migration*, Routledge, 2013, New York

https://books.google.hr/books?hl=en&lr=&id=8HHJAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=migration&ots=eZD0d5kE9E&sig=Me4jfAsv7uOykAf8KeKT_1keVtw&redir_esc=y#v=onepage&q=migration&f=false (20.8.2020.)

Ćirić, V., 2004: *Vinkovci, grad na dlanu / View of Vinkovci*, Vladimir Ćirić, Vinkovci, <http://library.foi.hr/lib/knjiga.php?B=1&H=&E=&V=&lok=&zbi=&item=X01049&nivo=&pit=0000016826> (20.8.2020.)

Rančić, N., Durbić, J., 2016: Uzroci nezaposlenosti i utjecaj na smanjenje nezaposlenosti kroz institucionalno-strukturne reforme u Republici Hrvatskoj, *Pravnik – časopis za pravna i društvena pitanja*, 50 (100), 39-54

Živić, D., 2018: Depopulacija i starenje u Istočnoj Hrvatskoj, *Diacovensia : teološki prilozi*, 26 (4), 657-679

Wertheimer-Baletić, A., 2004: Depopulacija i starenje stanovništva – temeljni demografski procesi u Hrvatskoj, *Društvena istraživanja : časopis za opća društvena pitanja*, 13 (4-5), 631-651

IZVORI

Bradarić, B., 2018: Vinkovci u četiri godine ostali bez više od 9.000 stanovnika, *Večernji list*, 10. svibnja, <https://www.vecernji.hr/vijesti/vinkovci-u-cetiri-godine-ostali-bez-vise-od-9-000-stanovnika-1244560> (20.8.2020.)

Ćirić, V., 2018: Demografska slika Vinkovaca, *Novosti.hr*, 30. ožujak, <https://novosti.hr/demografska-slika-vinkovaca/> (20.8.2020.)

Državni zavod za statistiku (DZS), 2019: Doseljeno i odseljeno stanovništvo po gradovima/općinama, <https://www.dzs.hr/> (20.8.2020.)

Državni zavod za statistiku (DZS), 2020: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857-2001, <https://www.dzs.hr/> (20.8.2020.)

Državni zavod za statistiku (DZS), 2011: Popis stanovništva 2011., <https://www.dzs.hr/> (20.8.2020.)

Državni zavod za statistiku (DZS), 2019: Prirodno kretanje stanovništva u 2018., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/SI-1641.pdf (20.8.2020.)

Hrvatska gospodarska komora, 2018: Digitalna komora, <https://digitalnakomora.hr/home> (20.8.2020.)

Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2019: Godišnje izvješće o nezaposlenosti i zapošljavanju u 2018. godini, http://www.vusz.hr/Cms_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/sjednice/sjednica/19-sjednica-skupstine-11-07-2019/~contents/LEXJLM6HDWHH24PZ/to-ka3b.pdf (20.8.2020.)

Panić, G., 2020: Dilj je počeo eksploatirati ciglarsku glinu na iskopu između Vinkovaca i Nuštra, *Glas Slavonije*, 19. lipnja, <https://www.glas-slavonije.hr/435164/4/Dilj-je-pocao-eksploatirati-ciglarsku-glinu-na-iskopu-izmedju-Vinkovaca-i-Nustra> (20.8.2020.)

Turistička zajednica Grada Vinkovaca, 2020: O gradu, <http://www.tz-vinkovci.hr/hr/> (20.8.2020.)

Turistička zajednica Vukovarsko-srijemske županije, 2020: Sopot, Vinkovci, <http://m.visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-doživjeti/rekreacija/izletista/sopot-vinkovci,183.html> (20.8.2020.)